

Udskriftsdato: mandag den 12. januar 2026

FOU nr 2006.428 (Gældende)

Spørgsmål om partstatus i anbringelsessag for far uden del i forældremyndigheden

Ministerium: Folketinget

Spørgsmål om partstatus i anbringelsessag for far uden del i forældremyndigheden

Resumé

En kommune traf afgørelse om frivillig anbringelse af et barn.

Anbringelsen skete efter anmodning fra barnets mor der havde forældremyndigheden alene. Barnets far klagede over afgørelsen til det sociale nævn. Nævnet afviste imidlertid klagen med den begrundelse at faren ikke havde del i forældremyndigheden og allerede derfor ikke kunne anses for part i sagen om frivillig anbringelse af barnet. En opfattelse som Ankestyrelsen siden tilsluttede sig.

Ombudsmanden kunne ikke tilslutte sig nævnets og Ankestyrelsens generelle opfattelse af at partstatus i sager om frivillig anbringelse under ingen omstændigheder kunne tilkomme forældre uden del i forældremyndigheden. Indehavelse af forældremyndigheden var med andre ord nok en tilstrækkelig, men ikke ubetinget nødvendig forudsætning for partstatus.

Ombudsmanden overvejede herefter hvorvidt der i den foreliggende sag forelå tilstrækkeligt stærke konkrete holdepunkter for at faren måtte anses for part i sagen. Det mente ombudsmanden dog ikke var tilfældet. Ombudsmanden nævnte på den anden side nogle generelle kriterier som under andre omstændigheder ville have talt for at anse en forælder uden del i forældremyndigheden for part i sådanne sager.

(J.nr. 2005-0949-0770).

Det fremgik af sagens akter at A og B blev gift i 1994. B havde fra et tidligere forhold barnet C, mens det fælles barn D blev født i 1995. Samlivet mellem A og B ophørte pludseligt den 10. maj 2003. Umiddelbart efter samlivsophævelsen blev B indlagt på psykiatrisk sygehus, mens børnene blev boende hjemme hos A. B blev senere udskrevet og skiftede adresse. På grund af store problemer med at få etableret et samvær med børnene anlagde hun i januar 2004 sag mod A om forældremyndigheden over D.

Den 17. marts 2004 indgik parterne på baggrund af en børnesagkyndig undersøgelse forlig i sagen. Forliget indebar at B fik forældremyndigheden over D overført til sig alene.

Med virkning fra den 22. marts 2004 blev der etableret en midlertidig samværsordning for B og børnene. Ordningen skulle løbe over de kommende otte uger.

Samværet gav imidlertid fortsat anledning til problemer. Børnene vægrede sig ved opholdet hos B, mens A tilkendegav at han ikke kunne tvinge børnene til samvær mod deres vilje.

Da den midlertidige samværsordning udløb, indgik A og B en ny aftale om samvær. Denne aftale blev imidlertid heller ikke fulgt. A meddelte således ved flere lejligheder at han på grund af børnenes modvilje ikke kunne bakke samværet op og helst så det reduceret til et minimum.

Den 25. januar 2005 traf kommunen afgørelse om frivillig anbringelse af D uden for hjemmet, jf. servicelovens § 40, stk. 2, nr. 11. Afgørelsen blev truffet efter anmodning fra B. Formålet med anbringelsen var at give D mulighed for normal kontakt med begge forældre.

A klagede over afgørelsen til det sociale nævn.

Nævnet traf afgørelse i brev af 28. februar 2005 til A:

”De har ikke fået ret i Deres klage.

Nævnet finder, at De, som ikke har del i forældremyndigheden over (D), ikke er part i sagen om moderens/forældremyndighedsindehaverens frivillige anbringelse af (D) efter servicelovens § 40, stk. 2, nr. 11, i et opholdssted. I lovens § 40, stk. 1, er der heller ikke krav om, at De skal give samtykke til anbringelsen.

Afgørelsen om anbringelsen vedrører retligt set ikke Dem, idet Deres retsstilling ikke berøres af anbringelsen.

De har ikke klageadgang efter retssikkerhedslovens § 60, stk. 1, idet anbringelsesafgørelsen ikke træffes over for Dem.

Den omstændighed, at drengen har boet hos Dem, ændrer ikke dette.

...

Det bemærkes, at det er oplyst, at anbringelsen sker med moderens samtykke. Drengens holdning hertil skal indgå i kommunens beslutning.

...”

I breve af 9. og 11. marts 2005 rettede A henvendelse til Ankestyrelsen om sagen.

Den 12. marts 2005 klagede A endvidere til mig over kommunens og nævnets afgørelser om frivillig anbringelse af D.

Endvidere havde A den 1. februar 2005 anlagt sag mod B om forældremyndigheden over D. Retten i Z-by afsagde dom i denne sag den 21. marts 2005. Retten frifandt B således at forældremyndigheden over D forblev hos hende alene. Dommens præmisser lød:

”Retten skal udtale:

Betingelsen for ændring af en aftale forældremyndighed, er som udgangspunkt, at særlige grunde skal tale derfor. Hensynet til, hvad der er bedst for barnet, er afgørende. Det forudsættes normalt, at en overførsel kombineres med en tæt samværskontakt med den anden forældre.

I nærværende sag, har faderen påberåbt sig barnets angst og modstand mod moderen, som grundlag for en overførsel af forældremyndigheden.

Det er imidlertid rettens klare indtryk, at barnets opfattelse af moderen, har foreligget også i forbindelse med den aftale som forældrene indgik i år 2004. Der foreligger således ikke nogen ændret situation, hvormed en overførsel af forældremyndigheden kan begrundes. Retten har endvidere lagt vægt på, at faderen, som sagen foreligger oplyst, ikke loyalt har medvirket til en gennemførsel af moderens samvær med barnet og heller ikke kan forventes at gøre dette, såfremt han fik forældremyndigheden overført til sig.”

I brev af 31. marts 2005 til A meddelte Ankestyrelsen at man ikke kunne gå nærmere ind i sagen om frivillig anbringelse af D. Ankestyrelsen bemærkede bl.a. at A ikke var part i sagen da han ikke havde del i forældremyndigheden over D.

Den 3. juni 2005 skrev jeg til Ankestyrelsen og bad om en udtalelse i anledning af A's klage. Jeg bad Ankestyrelsen om forinden at indhente udtalelser om sagen fra det sociale nævn og fra kommunen. Jeg bad om at alle tre myndigheder i udtalelserne bl.a. gav en nærmere begrundelse for at A ikke kunne anses som part i sagen om frivillig anbringelse af D.

Den 13. juni 2005 blev byrettens dom om forældremyndigheden over D stadfæstet af landsretten.

Kommunen udtalte i brev af 28. juni 2005 til Ankestyrelsen at kommunen ikke fandt at A havde reel partsstatus i sagen, da han ikke var indehaver af forældremyndigheden. Det var derimod B, der som sådan også havde meddelt sit samtykke til anbringelsen.

Det sociale nævn udtalte i brev af 27. juni 2005 til Ankestyrelsen følgende:

”...

Det er i overensstemmelse med en gammel forståelse, at den af forældrene, der ikke har del i forældremyndigheden, ikke er part i en sag om anbringelse af barnet i et opholdssted som ovenfor nævnt.

Denne opfattelse synes at ligge bag flere afgørelser/sociale meddelelser fra Ankestyrelsen, hvor en fælles forældremyndighed er anvendt som begrundelse for, at der var sket en fejl, når den ene af forældremyndighedsindehaverne ikke var inddraget i anbringelsen. Netop den fælles forældremyndighed var understreget som argumentation, hvorfor modsætningen er nærliggende, nemlig at afgørelserne ville være faldet anderledes ud, hvis der ikke havde været fælles forældremyndighed. Dette kan også ligge bag sagen refereret i FOB 1992.250. Se også FOB 2002.358, hvor der ikke var fælles forældremyndighed. Se også Jon Andersen, Socialforvaltningsret, 2004, side 180-81.

Som det fremgår af servicelovens § 40, stk. 1, træffes afgørelse om foranstaltninger efter samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, der også er den kompetente person ved valg af anbringelsessted, jf. § 54, jf. også pkt. 59-60, i Socialministeriets vejledning nr. 4 af 16. januar 2002 om særlig støtte til børn og unge. Modsætningsvis må man slutte herfra, at begge forældre ikke skal deltage, hvis der ikke er fælles forældremyndighed.

Den af forældrene, der ikke har del i forældremyndigheden, har mulighed for samvær, og er naturligvis part i en sådan afgørelse. Den pågældendes interesse i at vide, hvad der sker med barnet, er varetaget i § 19 i lov om forældremyndighed og samvær.

Endelig har den pågældende muligheden for ved retten at kræve forældremyndigheden tillagt sig.

...”

I brev til mig af 11. august 2005 udtalte Ankestyrelsen følgende:

”...

Som det fremgår af sagens akter, meddelte Ankestyrelsen ved brev af 31. marts 2005 (A), at han ikke var part i sagen om den frivillige anbringelse af sønnen (D) efter servicelovens § 40, stk. 2, nr. 11. Ankestyrelsen begrundede dette med, at (A) ikke havde del i forældremyndigheden over (D).

Ankestyrelsen fastholder denne begrundelse og skal herefter uddybende bemærke, at afgørelser om foranstaltninger efter servicelovens § 40, stk. 2 træffes med samtykke fra forældremyndighedens indehaver, jf. nærmere bestemmelsens stk. 1, 2. punktum. Videre præciseres det i 'Socialministeriets Vejledning nr. 4 af 16. januar 2002 om særlig støtte til børn og unge', punkt 60, at det er forældremyndighedens indehaver, der skal give samtykke til en anbringelse efter servicelovens § 40, stk. 2, nr. 11.

Afgørelser efter § 40, stk. 2 er adresseret forældremyndighedens indehaver – i det konkrete tilfælde (D)'s moder.

Om andre end afgørelsens adressat generelt kan være part i en sag beror som udgangspunkt på en konkret vurdering af den pågældendes tilknytning og interesse i sagen – herunder om pågældende kan anses for at have en væsentlig og individuel interesse i sagens udfald.

Da et samtykke fra forældremyndighedens indehaver imidlertid er en forudsætning for at kunne træffe en afgørelse efter servicelovens § 40, stk. 2, nr. 11, samtidig med at den forældre der er uden del i forældremyndigheden hverken kan eller skal give samtykke til anbringelsen, synes partsbegrebet i en afgørelse efter servicelovens § 40, stk. 2, nr. 11, at måtte være endeligt afgrænset til forældremyndighedens indehaver alene.”

A fremsatte i brev af 15. september 2005 til mig sine bemærkninger til myndighedernes udtalelser. A kommenterede bl.a. Ankestyrelsens udtalelse om at partsstatus for andre end afgørelsens adressat bl.a. forudsatte en væsentlig og individuel interesse i sagens udfald. A anførte hertil at sagen var speciel da han var og altid havde været den primære omsorgsperson for D. D havde efter bruddet mellem A og B hele tiden nægtet at bo hos B. Han havde derfor boet hos A selv om det var B som nu havde forældremyndigheden. A henviste dernæst til udtalelsen fra det sociale nævn om at A naturligvis var part

i en eventuel afgørelse vedrørende samvær mellem A og D. A udlagde denne udtalelse sådan at nævnet hermed (også) havde accepteret A's partsstatus i selve anbringelsessagen.

I brev af 14. oktober 2005 oplyste jeg A om at jeg ville søge at behandle sagen på det foreliggende grundlag.

Ombudsmandens udtalelse

”1. Afgrænsningen af min undersøgelse

Som nævnt i mit brev af 9. december 2005 til Dem omfatter min undersøgelse af sagen spørgsmålet om anbringelsen af (D). Det vil i første række sige (X) Kommunes afgørelse som De fik meddelt i kommunens brev af 25. januar 2005, og kommunens sagsbehandling i det omfang den har haft betydning for selve afgørelsen.

Ombudsmanden kan imidlertid ikke behandle klager over forhold der kan indbringes for en anden forvaltningsmyndighed, før denne myndighed har truffet afgørelse (§ 14 i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand).

Som jeg vil redegøre nærmere for i det følgende, kan (X) Kommunes afgørelse om anbringelse af (D) indbringes for det sociale nævn af den eller de personer der må anses som klageberettigede i forhold til afgørelsen. Nævnet vil i den forbindelse også kunne inddrage spørgsmål om relevante dele af kommunens sagsbehandling.

De har selv indbragt afgørelsen for nævnet, idet De bl.a. har gjort gældende at kommunen (også) burde have indhentet Deres samtykke til anbringelsen.

Nævnet har i sin afgørelse af 28. februar 2005 imidlertid anført at De, som er uden del i forældremyndigheden over (D), ikke er part i sagen. Nævnet har videre anført at Deres samtykke til anbringelsen ikke er påkrævet efter § 40, stk. 2, nr. 11, i den dagældende lov om social service (lovbekendtgørelse nr. 708 af 29. juni 2004). Endelig har nævnet anført at De ikke har klageadgang i henhold til § 60, stk. 1, i den dagældende lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (lovbekendtgørelse nr. 72 af 6. februar 2004) idet anbringelsesafgørelsen ikke er truffet over for Dem.

Jeg forstår i det hele nævnets afgørelse sådan at nævnet har afvist at behandle Deres klage med den begrundelse at De ikke kan anses for klageberettiget i henhold til retssikkerhedslovens § 60, stk. 1.

Det gør jeg uanset at nævnet tilsyneladende også har forholdt sig til hvorvidt Deres samtykke til anbringelsen måtte anses for påkrævet efter den dagældende servicelovs § 40, stk. 2, nr. 11, hvilket i og for sig er et spørgsmål om anbringelsens lovlighed. Sådanne hjemmelsmæssige spørgsmål ville nævnet normalt kun have haft anledning til at tage stilling til hvis nævnet i øvrigt havde anset sig for at være kompetent til at realitetsbehandle Deres klage. Det ville imidlertid yderligere have forudsat at nævnet – trods sin udtrykkelige tilkendegivelse om det modsatte – havde anset Dem for klageberettiget. Jeg går derfor ud fra at nævnets bemærkning om at Deres samtykke til anbringelsen ikke kunne anses for påkrævet efter den dagældende servicelovs § 40, stk. 2, nr. 11, alene skal forstås som et anbringende til støtte for nævnets overordnede opfattelse af at afgørelsen ikke vedrører Dem.

På den baggrund mener jeg fortsat at nævnets afgørelse overordnet set må forstås som en afvisning af Deres klage med henvisning til Deres manglende klageberettigelse i henhold til retssikkerhedslovens § 60, stk. 1.

Da nævnet således har afvist Deres klage over kommunens afgørelse uden at tage egentlig stilling til afgørelsens lovlighed eller relevante dele af kommunens sagsbehandling, følger det af ombudsmandslovens § 14 at jeg er afskåret fra at tage stilling til en klage over disse spørgsmål.

Min undersøgelse af sagen drejer sig herefter alene om hvorvidt De må anses for klageberettiget i forhold til kommunens afgørelse, som er det spørgsmål nævnet har truffet afgørelse om den 28. februar 2005.

2. Retsgrundlaget

(X) Kommunes afgørelse er truffet i henhold til den dagældende servicelovs § 40, stk. 2, nr. 11, om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, og fra den unge hvis denne er fyldt 15 år (frivillig anbringelse uden for hjemmet). Bestemmelsen lyder således:

’§ 40. Kommunen kan træffe afgørelse om foranstaltninger efter stk. 2, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte. Blandt de i stk. 2 nævnte foranstaltninger vælges den eller de mindst indgribende formålstjenlige foranstaltninger. Afgørelsen træffes med samtykke fra forældremyndighedens indehaver, jf. dog § 41. En afgørelse efter stk. 2, nr. 11, kræver tillige samtykke fra den unge, der er fyldt 15 år.

Stk. 2. Kommunen kan beslutte

...

11) at anbringe barnet eller den unge uden for hjemmet, på en døgninstitution, i en plejefamilie, i et kommunalt døgntilbud eller på et godkendt opholdssted, som må anses for egnet til at imødekomme barnets eller den unges særlige behov, jf. §§ 40 b, 49, 49 a og 51, og

...’

Afgørelser om frivillig anbringelse truffet i henhold til denne bestemmelse kan indbringes for det sociale nævn efter den dagældende servicelovs § 121, der har følgende ordlyd:

’§ 121. Kommunens og amtskommunens afgørelser efter denne lov kan, medmindre andet er fastsat i denne lov eller i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, indbringes for det sociale nævn efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.’

Henvisningen til reglerne i kapitel 10 i den dagældende retssikkerhedslov omfatter bl.a. sidstnævnte lovs § 60, stk. 1, der lyder således:

’§ 60. De afgørelser, som kommunen og amtskommunen træffer efter den sociale lovgivning, kan indbringes for det sociale nævn. Det er kun den person, som afgørelsen vedrører, der kan klage over afgørelsen.’

Bestemmelsens 2. punktum skal sammenholdes med at retten til – hvor denne mulighed foreligger – at indbringe en forvaltningsretlig afgørelse for en rekursmyndighed som almindeligt udgangspunkt kun tilkommer den eller de person(er) der har været part(er) i sagen i forbindelse med førsteinstansens behandling af sagen. Jeg henviser til Karsten Loiborg mfl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 954 ff, særlig s. 963 ff.

Det er almindeligt antaget i den juridiske litteratur at partsbegrebet omfatter ansøgere, klagere og andre der har en væsentlig og individuel interesse i sagens udfald. Partsbegrebet omfatter således typisk den eller dem til hvem den afgørelse der træffes, vil blive stilet (afgørelsens adressat), men også andre fysiske eller juridiske personer der har en mere afledet interesse i sagens udfald, kan efter omstændighederne have stilling som part i sagen. Jeg henviser til John Vogter, Forvaltningsloven med kommentarer, 3. udgave (2001), s. 135 ff (særlig s. 138), Hans Gammeltoft-Hansen mfl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 61 ff (særlig s. 69 ff), og Jens Garde, Carl Aage Nørgaard og Karsten Revsbech, Forvaltningsret Sagsbehandling, 5. udgave (2001), s. 171 ff.

Det almindelige udgangspunkt om at retten til at påklage en forvaltningsretlig afgørelse kun tilkommer den eller de person(er) der har været part(er) i sagen i forbindelse med førsteinstansens behandling af sagen, gælder dog ikke i de tilfælde hvor loven selv angiver hvem klageretten tilkommer.

Jeg bemærker herved at det netop udtrykkeligt følger af den dagældende servicelovs § 121, jf. retssikkerhedslovens § 60, stk. 1, 2. pkt., at bl.a. afgørelser om frivillig anbringelse uden for hjemmet truffet i henhold til den dagældende servicelovs § 40, stk. 2, nr. 11, kun kan påklages af den person som afgørelsen vedrører. Man kan spørge om denne afgrænsning af kredsen af klageberettigede udgør

en indskrænkning eller eventuelt en udvidelse af den almindelige klageret, der som udgangspunkt kun tilkommer sagens part(er).

Spørgsmålet ses ikke omtalt i forarbejderne til bestemmelsen i retssikkerhedslovens § 60, stk. 1, 2. pkt.

Bestemmelsen udlægges dog hos Jon Andersen, Socialforvaltningsret, 2. udgave (2006), s. 339, således at hovedreglen er at det kun er personer der direkte bliver berørt af afgørelsen, der kan klage. Bestemmelsen synes efter denne opfattelse således umiddelbart at indebære en indskrænkning af den almindelige klageret for personer hvis interesse i sagens udfald er af mere afledt karakter, men som efter det ovenfor anførte om partsbegrebet ikke desto mindre kunne antages at have stilling som part i sagen.

Vurderingen hos Karsten Revsbech mfl., Forvaltningsret. Almindelige emner, 4. udgave (2004), s. 291, synes mere tilbageholdende idet det her blot anføres at det ikke udtrykkeligt fremgår af retssikkerhedsloven hvem der er klageberettiget.

Det er min egen opfattelse at bestemmelsen efter sin formulering i hvert fald ikke kan antages at indebære nogen udvidelse af den klageberettigede personkreds i forhold til den almindelige klageret, der som udgangspunkt kun tilkommer sagens part(er).

Jeg anser det herefter ikke for hensigtsmæssigt at jeg eventuelt foretager en nærmere vurdering af Deres klageret efter retssikkerhedslovens § 60, stk. 1, 2. pkt., før jeg har taget stilling til spørgsmålet om Deres partsstatus, dvs. spørgsmålet om hvorvidt De – som er uden del i forældremyndigheden over (D) – efter omstændighederne kan anses som part i sagen om den frivillige anbringelse af (D). Jeg forstår det sociale nævns afgørelse af 28. februar 2005 og nævnets og Ankestyrelsens udtalelser til mig således at det under ingen omstændigheder kan antages at være tilfældet, netop fordi De ikke har del i forældremyndigheden over (D).

Jeg har i en tidligere sag haft lejlighed til at tage stilling til spørgsmålet om hvorvidt forældre uden del i forældremyndigheden i almindelighed vil kunne anses for parter i sager vedrørende barnets personlige forhold. I den pågældende sag, som er gengivet i Folketingets Ombudsmands beretning for 2003, s. 264 ff, udtalte jeg følgende om spørgsmålet:

’Efter § 2, stk. 1, i lov om forældremyndighed og samvær (lov nr. 387 af 14. juni 1995 med senere ændringer) skal forældremyndighedens indehaver drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om dets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov. Forældremyndighedsindehaveren har adgang til at handle på barnets vegne bl.a. i forhold til myndigheder og kan derfor udøve partsbeføjelser over for forvaltningsmyndigheder.

Jeg henviser til Svend Danielsen, Lov om forældremyndighed og samvær med kommentarer (1997), s. 59.

Efter § 19 i lov om forældremyndighed og samvær (lov nr. 387 af 14. juni 1995 med senere ændringer) har den af forældrene der ikke har del i forældremyndigheden, ret til efter anmodning at få orientering om barnets forhold. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen i § 19 (Betænkning nr. 1279/1994 om fælles forældremyndighed, samværsvanskeligheder, børnesagkyndig rådgivning, s. 120, og Folketingstidende, tillæg A, 1994-95, s. 2202) at baggrunden for bestemmelsen er at offentlighedslovens regler om aktindsigt fører til at den pågældende forælder ikke har en almindelig adgang til aktindsigt i sager vedrørende barnets personlige forhold, og at den pågældende forælder i almindelighed ikke vil have adgang til aktindsigt efter reglerne i forvaltningslovens kapitel 4. Dette skyldes at reglerne i forvaltningslovens kapitel 4, jf. lovens § 9, kun gælder for den der er part i den pågældende sag.

Det fremgår endvidere af de anførte forarbejder til bestemmelsen i § 19 at baggrunden for bestemmelsen er at det følger af forvaltningslovens regler om tavshedspligt at offentlige myndigheder i almindelighed næppe vil være berettiget til at videregive fortrolige oplysninger om barnet til den af forældrene der ikke har del i forældremyndigheden.

Det fremgår udtrykkeligt af forarbejderne til § 19 i lov om forældremyndighed og samvær (Betænkning nr. 1279/1994 om fælles forældremyndighed, samværsvanskeligheder, børnesagkyndig rådgivning, s. 123f, og Folketingstidende, tillæg A, 1994-95, s. 2212) at retten for den af forældrene der ikke har del i forældremyndigheden, til orientering ikke giver den pågældende partsstatus.

Det følger således af forarbejderne til bestemmelsen i § 19 i lov om forældremyndighed og samvær og modsætningsvis af selve bestemmelserne i § 2, stk. 1, og § 19 i lov om forældremyndighed og samvær at den af forældrene der ikke har del i forældremyndigheden over et barn, i almindelighed ikke er part i sager vedrørende barnets personlige forhold.'

På denne baggrund må jeg også i den foreliggende sag lægge til grund at De på grund af at De ikke har del i forældremyndigheden over (D), som almindeligt udgangspunkt ikke kan anses for part i sagen om den frivillige anbringelse af (D). Denne sag må således anses for en sag vedrørende hans personlige forhold som omhandlet i forældremyndighedslovens § 2, stk. 1.

At der efter min opfattelse som nævnt kun er tale om et almindeligt udgangspunkt, betyder på den anden side også at jeg ikke deler nævnets og Ankestyrelsens generelle opfattelse af at partsstatus i sager om frivillig anbringelse under ingen omstændigheder kan tilkomme forældre uden del i forældremyndigheden.

Jeg er navnlig ikke enig med Ankestyrelsen i at partsstatus for andre end afgørelsens adressat kun som udgangspunkt bygger på en konkret vurdering. Kerneområdet i partsbegrebet er ganske vist primært afgørelsens adressat. Imidlertid kan også andre end adressater som nævnt anses som parter. Her må man gribe til de underliggende kriterier for partsbegrebets afgrænsning, hvilket i hovedsagen vil sige om den pågældende kan anses for at have en væsentlig og individuel interesse i sagen og dens udfald. For partsbegrebet gælder det derfor at det uden for et stort kerneområde hvor der ikke hersker tvivl, må bero på en overvejelse og samvejning af forskellige forhold (kriterier) der ikke kan fastlægges med definatorisk skarphed. Jeg henviser til Hans Gammeltoft-Hansen mfl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 65.

Det forhold at visse afgørelser, herunder afgørelser om frivillig anbringelse, efter den pågældende lov kun kan træffes efter samtykke (eller ansøgning) fra en nøjere fastsat personkreds, ændrer ligeledes ikke mit ovennævnte synspunkt. Jeg bemærker herved at partsbegrebet netop har som en vigtig del af sit formål at inddrage hensynet til andre personer end ansøgeren og afgørelsens adressat.

Med andre ord er indehavelse af forældremyndigheden en tilstrækkelig, men ikke ubetinget nødvendig forudsætning for partsstatus.

Jeg mener at nævnet og Ankestyrelsen tilsyneladende har lagt en anden retsopfattelse til grund for deres afgørelser i sagen. Det gør jeg selv om det fremgår af nævnets afgørelse af 28. februar 2005 at nævnet også har inddraget andre faktorer end det at De ikke har del i forældremyndigheden, nemlig oplysningen om at (D) har boet hos Dem. Nævnets opfattelse af at De uanset denne oplysning fortsat ikke kan anses for part i sagen, fremstår således ganske ubegrundet.

Jeg har gjort myndighederne bekendt med min opfattelse.

Jeg har herefter overvejet hvorvidt der i den foreliggende sag foreligger tilstrækkeligt stærke konkrete holdepunkter for at De må anses som part i sagen om (D)'s frivillige anbringelse.

I den forbindelse har jeg ligesom nævnet hæftet mig ved oplysningen i Deres advokats brev af 15. februar 2005 til kommunen om at De i en periode udøvede en form for faktisk forældremyndighed over (D) da han navnlig boede hos Dem.

Efter at De indgav Deres klage til mig, har Retten i (Z)-by i sin dom af 21. marts 2005 (som efter det oplyste senere er stadfæstet af (...) Landsret) imidlertid afvist at tillægge Dem forældremyndigheden over (D), bl.a. med den begrundelse at De ikke loyalt havde medvirket til gennemførelsen af samværet mellem (D) og (B).

Ombudsmandens virksomhed omfatter ikke domstolene (ombudsmandslovens § 7, stk. 2). Som følge heraf efterprøver jeg normalt heller ikke spørgsmål som domstolene har taget stilling til.

I hvert fald under disse omstændigheder – hvor retten netop med henvisning til de omstændigheder under hvilke De havde (D) boende hos Dem, har afvist at tillægge Dem forældremyndigheden over ham med det indhold som denne har efter forældremyndighedslovens § 2, stk. 1 – har jeg ikke tilstrækkeligt grundlag for at anse Dem for part i sagen vedrørende den frivillige anbringelse af (D). Jeg bemærker herved at der efter min opfattelse ikke ved afgørelsen af spørgsmålet om partsstatus kan lægges afgørende vægt på en (eller flere) periode(r) hvor barnet har haft ophold hos den forælder som ikke har forældremyndigheden, i strid med aftaler mellem forældrene og/eller afgørelser truffet af offentlige myndigheder herom.

På den anden side måtte jeg mene at bl.a. følgende omstændigheder kunne tale for at en forælder som ikke har del i forældremyndigheden, må anses for part i en sag om anbringelse af den pågældendes barn med samtykke fra forældremyndighedens indehaver:

- hvis den forælder som ikke har del i forældremyndigheden, faktisk i en længere periode med forældremyndighedsindehaverens indforståelse har udøvet forældremyndigheden over barnet, og
- hvis barnet har boet hos den forælder som ikke har del i forældremyndigheden, i en længere periode med forældremyndighedsindehaverens indforståelse.

Hvornår nærmere de nævnte og eventuelt andre relevante kriterier ville kunne føre til at en forælder der ikke har del i forældremyndigheden, må anses for part i en sag om frivillig anbringelse af vedkommendes barn, beror imidlertid på en nærmere konkret afvejning, som den foreliggende sag ikke giver anledning til at foretage.

Det følger af det anførte at jeg heller ikke kan anse Dem for klageberettiget efter retssikkerhedslovens § 60, stk. 1, i forhold til kommunens afgørelse om frivillig anbringelse af (D). Jeg har således ikke grundlag for at henstille at nævnet behandler Deres klage over kommunens afgørelse i realiteten.

Som nævnt er jeg i medfør af ombudsmandslovens § 14 endvidere afskåret fra at tage stilling til en klage over en frivillig anbringelse af (D) så længe der ikke foreligger en realitetsafgørelse herom fra nævnet.

Jeg foretager mig ikke mere i sagen.”

NOTER: (*) FOB 1992, s. 250, og FOB 2002, s. 358.